

INNSPILL OM BIONOVA

Landbrukets klima og energisenter ligger ved Mære landbruksskole og har *NULLUTSLIPPSGÅRDEN* som visjon. Senteret er et sted der praktiske klimaløsninger utvikles, testes og formidles, men også et nettverk av FoU-miljø, landbruksnæring, forvaltning og næringsliv regionalt og nasjonalt. Her har vi og våre partnere etablert en innovasjonsarena som skal bidra til nye bærekraftige løsninger; InnoLab Mære. Senteret jobber også med blå-grønn innovasjon i samarbeid med Val FoU. Landbrukets klima og energisenter mottar tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet.

Vårt innspill tar utgangspunkt i arbeidet ved Nullutslippsgården og gårdbrukeren som en viktig aktør for å redusere klimagassutslipp. Gårdbrukere er interessert i å gjøre en best mulig jobb for å redusere utslipp og bygge karbonreserver, så lenge dette enten øker lønnsomheten, ikke går på bekostning av inntekt eller øker arbeidsbehovet. Det er også en viktig forutsetning at gårdbrukeren har kompetanse til å vurdere hva som er gode og lønnsomme utslippsreducerende tiltak.

Vår erfaring fra arbeidet med nullutslippsgården er at det **ikke er lett å finne hvilke tiltak som virker og hvor mye det vil redusere utslipp**. Selv om vi har samarbeidet med de fremste FoU-miljøer i Norge er det svært ofte vanskelig å få klare svar. De biologiske sammenhengene, systemgrenser og fastsatte faktorer m.m. gjør at dette er vanskelig å beregne for fagmiljøene og for hver enkelt gårdbruker vanskelig å forstå. Kompetanse på hva som faktisk virker i alle ledd og forståelse for den praktiske driften på gården, er en nødvendighet for at støtteordninger skal bli til gode klimatiltak på hver enkelt gård og totalt for samfunnet. Bionova bør ha kunnskap om og gi råd om, de mest effektive tiltakene for bonden. Bionova bør prioritere å støtte tiltak som pr i dag ikke er lønnsomme for bonden, men som er effektive for å redusere utslippene.

I arbeidet med Nullutslippsgården jobber vi både med tiltak på åker og i fjøs herunder karbonbinding (agronomiske tiltak) og tiltak på bygg og ved energibruk. Vi mener det er **viktig at Bionova omfatter hele gårdsdriften** og ser på gården slik gårdbrukeren ser på den. Hvor på min gård kan jeg sette inn tiltak som er lønnsomme, praktiske og gir klimanytte? Svaret kan ligge på flere steder alt avhengig av fase i livsløpet på gården, jordveien, skog, utstyr, geografi etc. Vi tror Bionova blir et mer interessant og inspirerende verktøy for gårdbrukeren dersom det gir tilgang på et bredt sett av virkemidler og har fokus på hva bonden kan gjøre på sin gård.

Det er også viktig å sikre at **klimatiltak ikke ødelegger for andre viktige bærekraftsmål** som for eksempel miljø og naturmangfold. Det er viktig at Bionova vurderer slike potensielle negative effekter av sine støtteordninger.

Gjennom InnoLab Mære, som er en del av aktiviteten i Landbrukets klima og energisenter, har vi et tett samarbeid med gründere som ønsker å bidra til det grønne skiftet. Engasjementet og ønsket om å utvikle de nye løsningene er stort, samtidig ser vi at det er utfordrende å vurdere hvorvidt en ny teknologi, nytt produkt eller tjeneste faktisk bidrar til reduserte utslipp og økt bærekraft. Det er også svært **krevende å finansiere** utviklings- og testfase, noe som innebærer at det tar lengre tid å få grønne løsninger ut i markedet. Her kan Bionova ha en rolle i å utvikle kunnskap for vurdering av de nye løsningene og å prioritere tilstrekkelig støtte til de mest bærekraftige løsningene.

Mære samarbeider med Val skoler AS om blå-grønn innovasjon, der vi vil utvikle levende laboratorium for uttesting og demonstrasjon av bærekraftige blå-grønne løsninger. Å utvikle den sirkulære bioøkonomien med blå og grønne ressurser for blå og grønne bruksområder er krevende. Selv om mye forskning er gjort og mulighetene er synliggjort, er det enda mange utfordringer som må løses før de blå-grønne synergier kan tas ut. Rammebetingelser som legger til rette for lønnsomt og bærekraftig samarbeid må på plass og her kan Bionova ha en viktig rolle. Det er også viktig at den sirkulære bioøkonomien bidrar til å redusere miljørisiko som f.eks å hindre opphoping av skadelige stoffer noe sted i kjeden eller skade naturmangfold.

Vi vil ikke ta stilling til hvordan Bionova bør organiseres, men vil peke på at det er viktig for gårdbrukeren at det ikke er for mange ordninger å forholde seg til og at det er enkelt å ta seg fram og søke i systemene. Vi møter mange gårdbrukere som synes det er vanskelig nok å finne fram i systemer og ta gode lønnsomme klimainvesteringer slik systemene er pr i dag. Dersom Bionova skal bli en virkningsfull ordning må det skje en **samkjøring** med ordninger i Innovasjon Norge, ENOVA, andre nasjonale og regionale tilskuddsordninger for jordbruket.

Vi vil også slå et slag for **naturbruksskolene** som arena for innovasjon og kompetanseutvikling i det grønne skiftet. Vår erfaring er at naturbruksskolene (både blå og grønne) er en undervurdert ressurs i arbeidet for å få økt innsatsen på klimaområdet. Naturbruksskolene kan bidra både med fagfolk og arenaer, men må også ha ressurser og motiveres for å endre drift og utdanning raskere i en mer klimavennlig retning. Naturbruksskolene bør gå foran som gode eksempler på blå og grønne gårder med god klima-atferd, og jobbe med en sterk involvering av elever og studenter i gode klimavennlige tiltak innen jord, skog og havbruk. Gjennom å aktivt bruke naturbruksskolene kan aktuelle tiltak for Bionova både testes, demonstreres og formidles til næringen samtidig som nye generasjoner næringsutøvere får kunnskapen med fra første skoledag.

Mære 29.03.2022

Tove Hatling Jystad

Utviklingsleder Mære landbrukskole/Landbrukets klima og energisenter